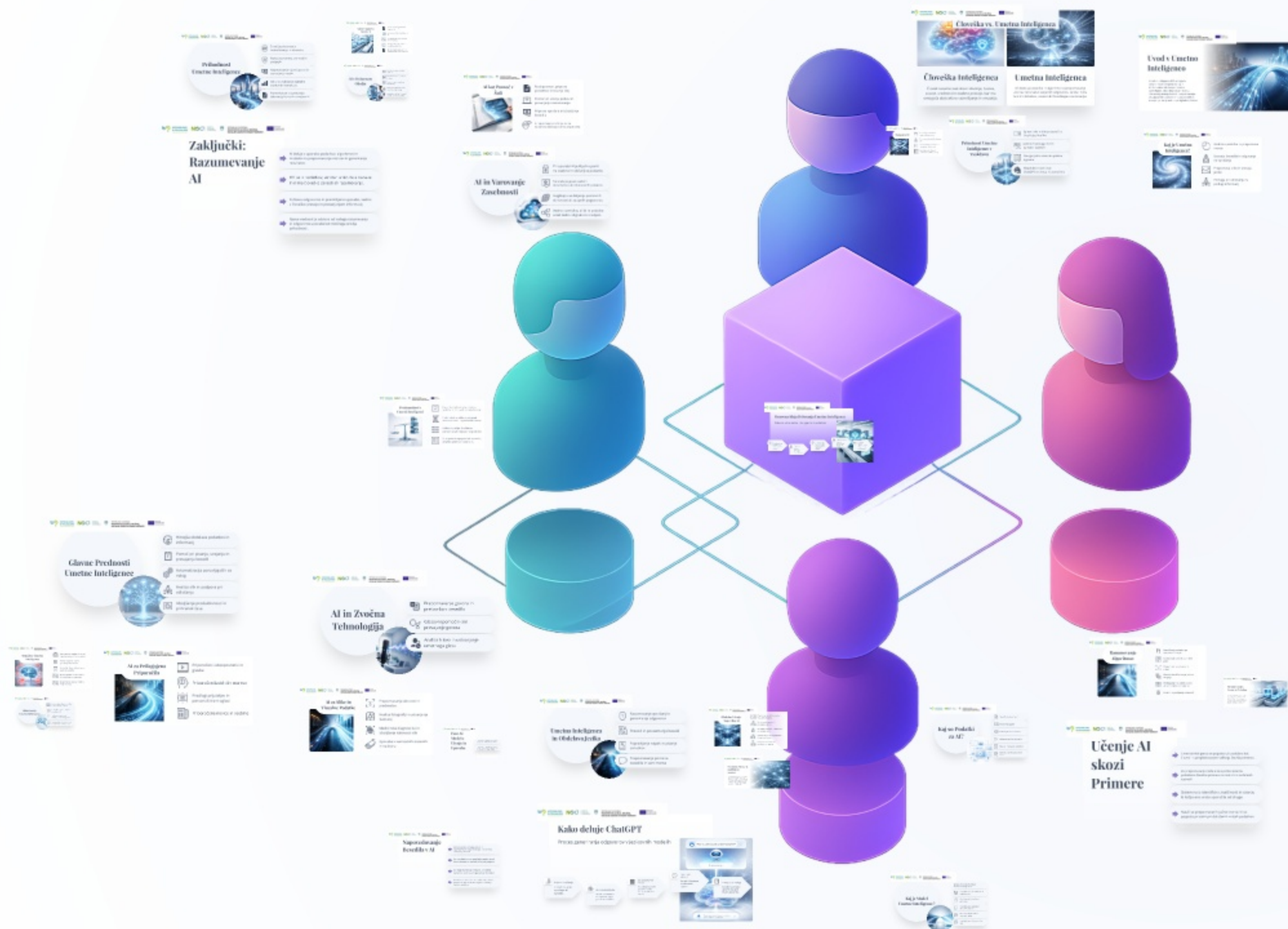

Umetna inteligenca

Kako deluje umetna inteligenca

Osnovno razumevanje delovanja, uporabe in omejitev umetne inteligence

Predavatelj: dr. Miha Dvojmoč
Naročnik: SSA d.o.o.
Izvajalec: MD svetovanje d.o.o.
Datum: 5. 2. 2025

Uvod v Umetno Inteligenco

Umetna inteligenca (UI) omogoča računalnikom izvajanje nalog, ki tradicionalno zahtevajo človeško razmišljanje. Uporablja se pri iskanju informacij, pisanju besedil, prepoznavanju slik, glasovnih pomočnikih, priporočilih in prevajanju, kar preoblikuje digitalne storitve.

Kaj je Umetna Inteligenca?

Analizira podatke in prepoznavava vzorce

Ustvarja besedila in odgovarja na vprašanja

Prepoznavava slike in prevaja jezike

Pomaga pri odločanju na podlagi informacij

USPOSABLJAMO
IN PRILAGAJAMO
TRAINING AND ADJUSTMENT

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Prisotnost Umetne Inteligence v Vsakdanu

Spletni iskalniki in priporočila
(YouTube, Netflix)

Jezikovni prevajalniki in
pametni telefoni

Navigacijski sistemi in spletne
trgovine

Klepetalni roboti (npr.
ChatGPT) in virtualni pomočniki

Človeška vs. Umetna Inteligenca

Človeška Inteligenca

Človek razume svet skozi izkušnje, čustva, zavest, vrednote in osebno presojo, kar mu omogoča abstraktno razmišljanje in empatijo.

Umetna Inteligenca

UI obdeluje podatke in algoritme za prepoznavanje vzorcev ter izračun verjetnih odgovorov, vendar nima lastnih občutkov, zavesti ali človeškega razumevanja.

Kaj pomeni

Razvrščanje podatkov in
prepoznavanje govora

Razumevanje besedila in igranje
iger

Napovedovanje rezultatov in
ustvarjanje novih vsebin

Samodejno odločanje in
izvajanje kompleksnih nalog

Osnovna Ideja Delovanja Umetne Intelligence

Kako se uči umetna inteligenca iz podatkov

Zbiranje podatkov
Zberemo veliko
količino raznolikih
podatkov.

**Prepoznavanje
vzorcev**
Računalnik v
podatkih išče
ponavljajoče se
vzorke in korelacije.

Učenje modela
Model se uči povezav
in razvija sposobnost
napovedovanja ali
ustvarjanja.

Generiranje rezultata
Na podlagi
naučenega model
poda ustrezen
rezultat.

**Preverjanje in
uporaba**
Uporabnik preveri
rezultat in ga po
potrebi uporabi.

Zbiranje podatkov

Zberemo veliko
količino raznolikih
podatkov.

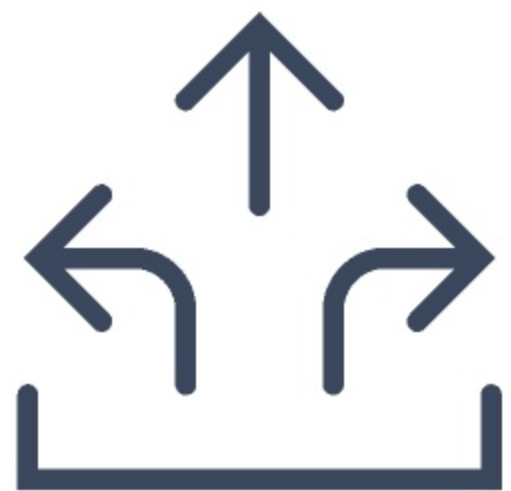
Prepoznavanje vzorcev

Računalnik v
podatkih išče
ponavljajoče se
vzorce in korelacije.

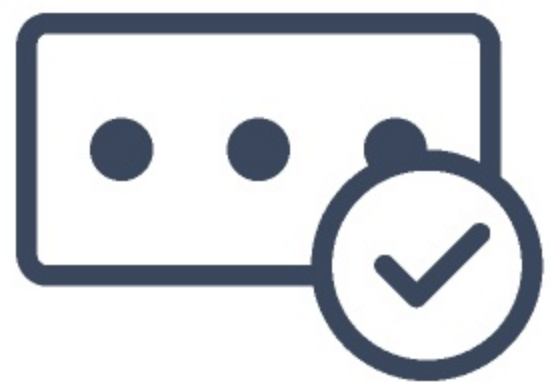
Učenje modela

Model se uči povezav
in razvija sposobnost
napovedovanja ali
ustvarjanja.

Generiranje rezultata

Na podlagi
naučenega model
poda ustrezen
rezultat.

Preverjanje in
uporaba

Uporabnik preveri
rezultat in ga po
potrebi uporabi.

USPOSABLJAMO
IN PRILAGAJAMO
TRAINING AND ADJUSTMENT

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Kaj so Podatki za AI?

Besedila in dokumenti

Slike in fotografije

Zvok in glasovni posnetki

Videoposnetki in animacije

Številke, meritve in statistike

Spletne strani in uporabniški vnosi

Razumevanje Algoritmov

Razvrščanje podatkov po
določenih kriterijih

Iskanje najkrajše ali optimalne
poti

Prepoznavanje obrazov na
slikah

Prevod besedil iz enega jezika v
drugega

Predlaganje naslednje besede
ali samodejno popravljanje

Izračun in podajanje priporočil

Strojno Učenje: Učenje iz Podatkov

Strojno učenje je področje umetne inteligence, kjer se računalniški sistemi učijo iz podatkov, namesto da bi bili programirani za vsak posamezen primer. S prepoznavanjem vzorcev in razmerij v podatkih, sistemi izboljšujejo svoje delovanje in natančnost. To omogoča, da se model sčasoma prilagaja in samostojno izboljšuje.

Učenje AI skozi Primere

- ➔ Umetna inteligenca se pogosto uči podobno kot človek – s pregledovanjem velikega števila primerov.
- ➔ Za prepoznavanje neželene e-pošte sistemu pokažemo številne primere normalnih in neželenih sporočil.
- ➔ Sistem nato identificira značilnosti in vzorce, ki ločijo eno vrsto sporočila od druge.
- ➔ Nauči se prepoznavati ključne vzorce, ki so pogosto prisotni pri določenih vrstah podatkov.

Kaj je Model Umetne Inteligence?

Vhod (Input): Podana
fotografija živali

Izhod (Output): Klasifikacija kot
mačka ali pes

Vhod (Input): Postavljeno
vprašanje

Izhod (Output): Generiran
tekstovni odgovor

Vhod (Input): Besedilo v
izvornem jeziku

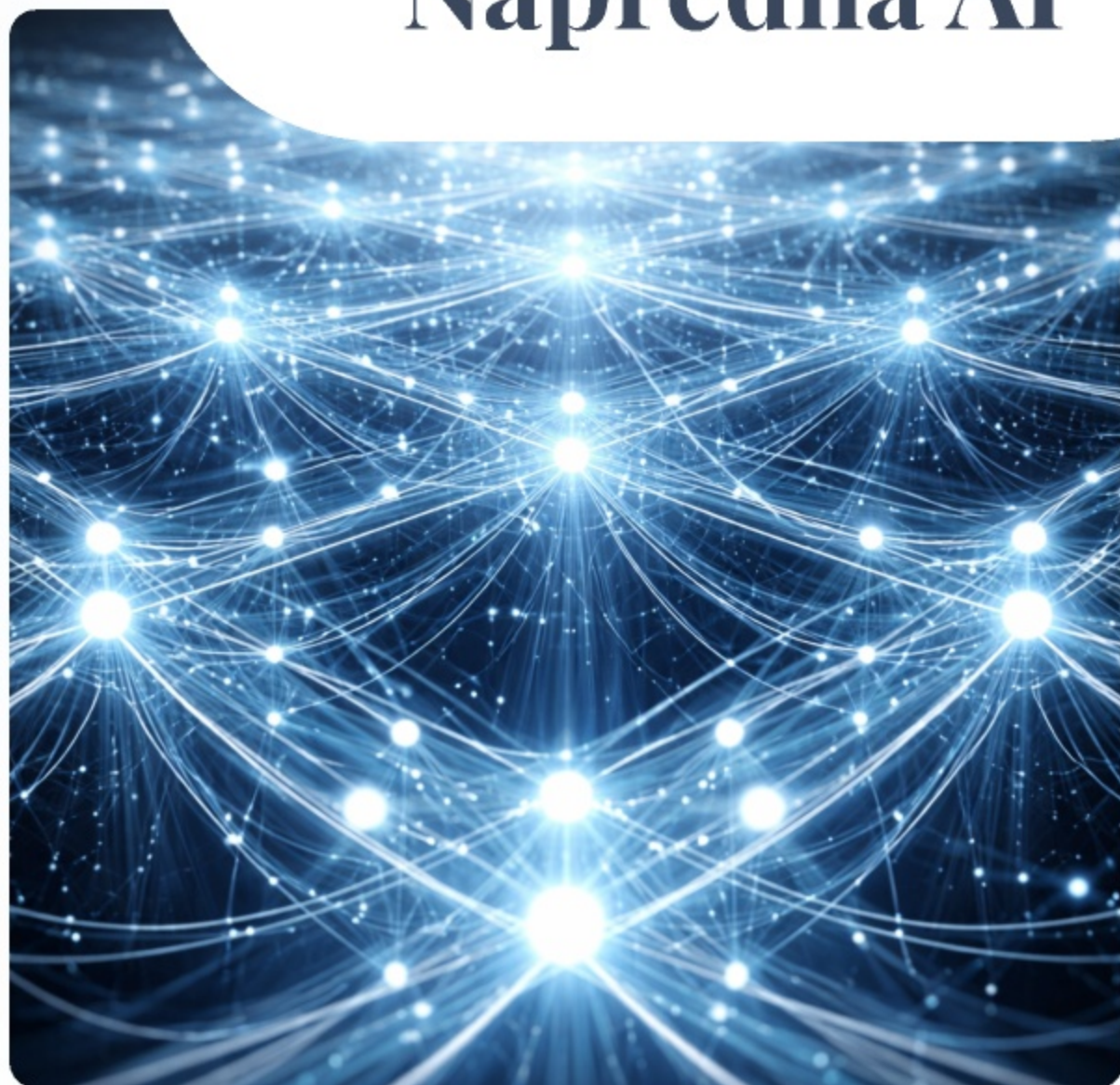
Izhod (Output): Prevod v ciljni
jezik

Nevronske Mreže: AI, navdihnjen z možgani

Nevronske mreže so temelj sodobne umetne inteligence, navdihnjene s strukturo in delovanjem človeških možganov. Sestavljene so iz vhodnih plasti, večplastnih izračunov in izhodnega rezultata, povezanih z zapleteno mrežo vozlišč. Omogočajo prepoznavanje kompleksnih vzorcev v podatkih.

Globoko Učenje: Napredna AI

Prepoznavanje slik in analizo vizualnih podatkov

Razumevanje govora in prevajanje jezikov

Ustvarjanje besedil in obdelava naravnega jezika

Analiza velikih količin podatkov in napovedovanje

Podpora samovozečim sistemom in robotiki

USPOSABLJAMO
IN PRILAGAJAMO
TRAINING AND ADJUSTMENT

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Umetna Inteligenca in Obdelava Jezika

Razumevanje vprašanj in
generiranje odgovorov

Prevod in povzemanje besedil

Popravljanje napak in pisanje
osnutkov

Prepoznavanje pomena
besedila in sentimenta

USPOSABLJAMO
IN PRILAGAJAMO
TRAINING AND ADJUSTMENT

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Kako deluje ChatGPT

Proces generiranja odgovorov v jezikovnih modelih

Prejem vprašanja

Uporabnik vpiše
vprašanje ali
navodilo.

Analiza konteksta

AI analizira besedilo
in prepozna njegov
pomen ter kontekst.

Iskanje jezikovnih
vzorcev

Na podlagi naučenih
podatkov poišče
ustrezne jezikovne
vzorke.

Generiranje
odgovora

Ustvari koherenten
in relevanten
odgovor.

Prilagoditev nalogi

Besedilo se prilagodi
specifični nalogi in
željam uporabnika.

Prejem vprašanja

Uporabnik vpiše
vprašanje ali
navodilo.

Analiza konteksta

AI analizira besedilo
in prepozna njegov
pomen ter kontekst.

Iskanje jezikovnih vzorcev

Na podlagi naučenih
podatkov poišče
ustrezne jezikovne
vzorke.

Generiranje
odgovora

Ustvari koherenten
in relevanten
odgovor.

Prilagoditev nalogi

Besedilo se prilagodi
specifični nalogi in
željam uporabnika.

Napovedovanje Besedila v AI

- ➔ Jezikovni modeli ustvarjajo odgovor z napovedovanjem najverjetnejšega in smiselnega nadaljevanja besedila.
- ➔ Ko uporabnik vnese vprašanje, model oceni, katere besede so statistično najbolj verjetne.
- ➔ Oblikuje stavek za stavkom, pri čemer nenehno upošteva že generiran kontekst.
- ➔ Model ne 'razume' stvari na človeški način, temveč generira verjeten in skladen odgovor na podlagi naučenih podatkov.

Faze AI Modela: Učenje in Uporaba

Učenje modela: Faza, v kateri se model usposablja na veliki količini podatkov, da prepozna vzorce in odnose.

Uporaba modela: Ko je model naučen, se uporablja za obdelavo novih podatkov in generiranje rezultatov (npr. odgovorov na vprašanja ali klasifikacij).

AI za Slike in Vizualne Podatke

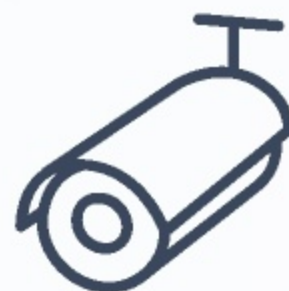
Prepoznavanje obrazov in
predmetov

Analiza fotografij in ustvarjanje
ilustracij

Medicinska diagnostika in
izboljšanje kakovosti slik

Uporaba v varnostnih sistemih
in nadzoru

USPOSABLJAMO
IN PRILAGAJAMO
TRAINING AND ADJUSTMENT

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

AI in Zvočna Tehnologija

Prepoznavanje govora in
pretvorba v besedilo

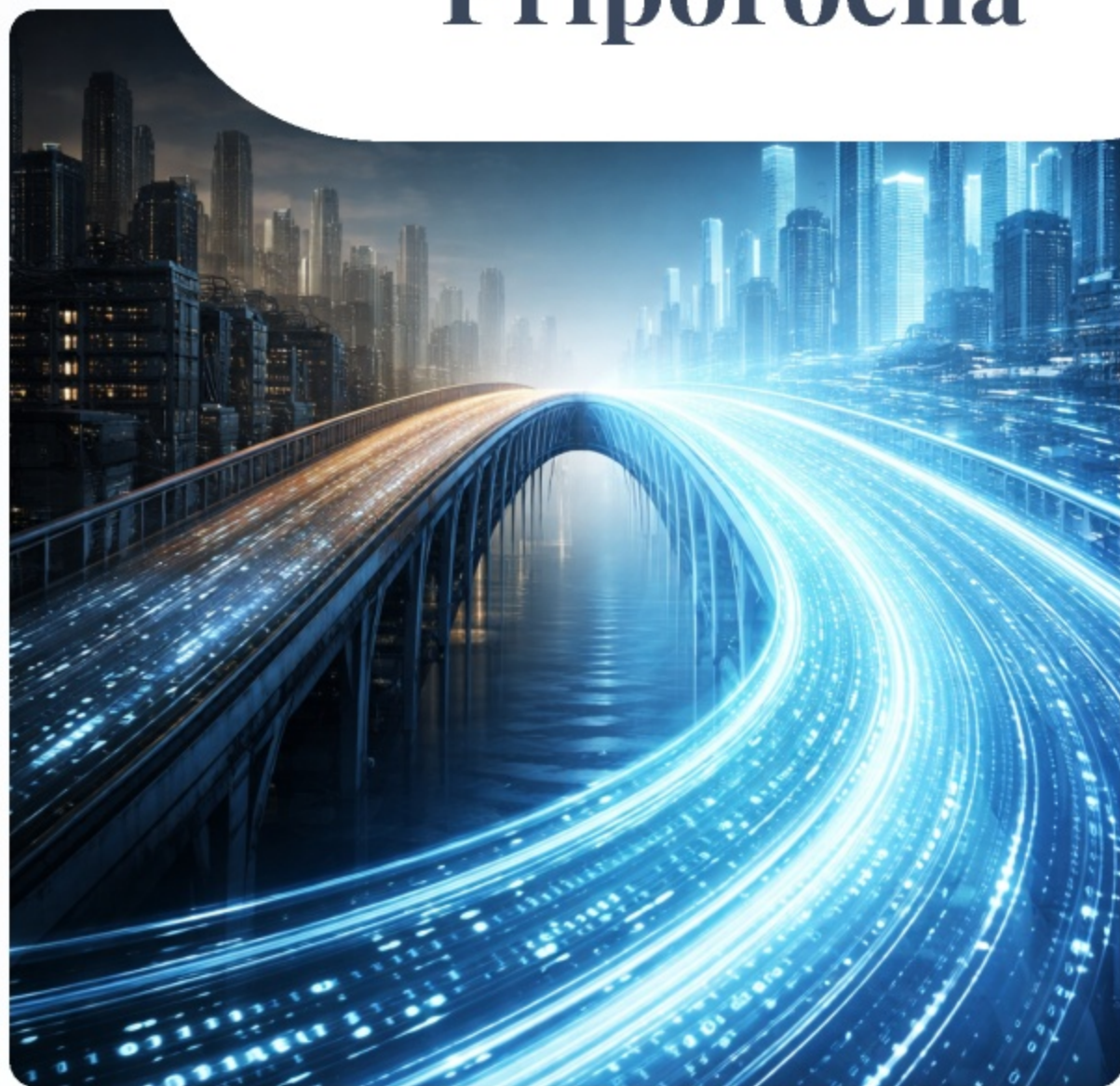
Glasovni pomočniki in
prevajanje govora

Analiza klicev in ustvarjanje
umetnega glasu

AI za Prilagojena Priporočila

Priporočeni videoposnetki in
glasba

Priporočeni izdelki in storitve

Predlogi prijateljev in
personalizirani oglasi

Priporočene novice in vsebine

USPOSABLJAMO
IN PRILAGAJAMO
TRAINING AND ADJUSTMENT

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Glavne Prednosti Umetne Intelligence

Hitrejša obdelava podatkov in
informacij

Pomoč pri pisanju, urejanju in
prevajanju besedil

Avtomatizacija ponavljajočih se
nalog

Analiza slik in podpora pri
odločanju

Izboljšanje produktivnosti in
prihranek časa

Omejitve Umetne Intelligence

Lahko naredi napako ali ustvari napačen odgovor (halucinacije)

Morda napačno razume vprašanje ali kontekst

Uporablja lahko pristranske ali zastarele podatke

Nima človeških čustev, zavesti ali resničnega razumevanja

Ne prevzema odgovornosti za svoje rezultate

Halucinacije Umetne Intelligence

AI ustvari odgovor, ki zveni prepričljivo, vendar je napačen ali izmišljen.

To se lahko zgodi pri dejstvih, imenih ali virih.

Lahko navede napačne številke, zakone ali dogodke.

Pomembne informacije vedno preverite, še posebej pri delu, zdravju ali pravu.

Pristranskost v Umetni Inteligenci

AI se uči iz podatkov in lahko prevzame napake ter pristranskosti, ki so prisotne v njih.

Pristranskost se lahko pojavi zaradi izbire podatkov ali zgodovinskih vzorcev.

Lahko vključuje družbene stereotipe ali nepopolne podatke.

Če so podatki nepopolni ali nepravični, so lahko takšni tudi rezultati AI.

USPOSABLJAMO
IN PRILAGAJAMO
TRAINING AND ADJUSTMENT

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

AI in Varovanje Zasebnosti

Pri uporabi AI je ključno paziti
na osebne in občutljive podatke.

Ne vnašajte gesel, osebnih
dokumentov ali zdravstvenih podatkov.

Izogibajte se deljenju poslovnih
skrivnosti ali zaupnih pogovorov.

Vedno razmislite, ali bi te podatke
smeli deliti z digitalnim orodjem.

USPOSABLJAMO
IN PRILAGAJAMO
TRAINING AND ADJUSTMENT

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

AI kot Pomoč v Šoli

Razlaga snovi, priprava
povzetkov in iskanje idej

Pomoč pri učenju jezikov in
preverjanje razumevanja

Priprava vprašanj in izboljšanje
besedila

AI naj pomaga pri učenju, ne pa
nadomesti lastnega razmišljanja in dela.

USPOSABLJAMO
IN PRILAGAJAMO
TRAINING AND ADJUSTMENT

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

AI v Delovnem Okolju

Priprava osnutkov in analiza
podatkov

Povzetki sestankov in podpora
strankam

Organizacija dela in priprava
predstavitev

Avtomatizacija rutinskih nalog
in optimizacija procesov

Uporaba AI mora biti v skladu s pravili
organizacije in varstvom podatkov.

Načela Odgovorne Uporabe AI

Vedno preverite pomembne odgovore AI.

Ne delite občutljivih podatkov z AI.

Ne uporabljajte AI za zavajanje ali manipulacijo.

Spoštujte avtorske pravice in intelektualno lastnino.

Ohranite lastno presojo; AI je orodje, ne nadomestek človeka.

USPOSABLJAMO
IN PRILAGAJAMO
TRAINING AND ADJUSTMENT

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Prihodnost Umetne Intelligence

Še večja prisotnost v
izobraževanju in zdravstvu.

Razvoj v prometu, varnosti in
podjetjih.

Napredovanje v javni upravi in
ustvarjanju vsebin.

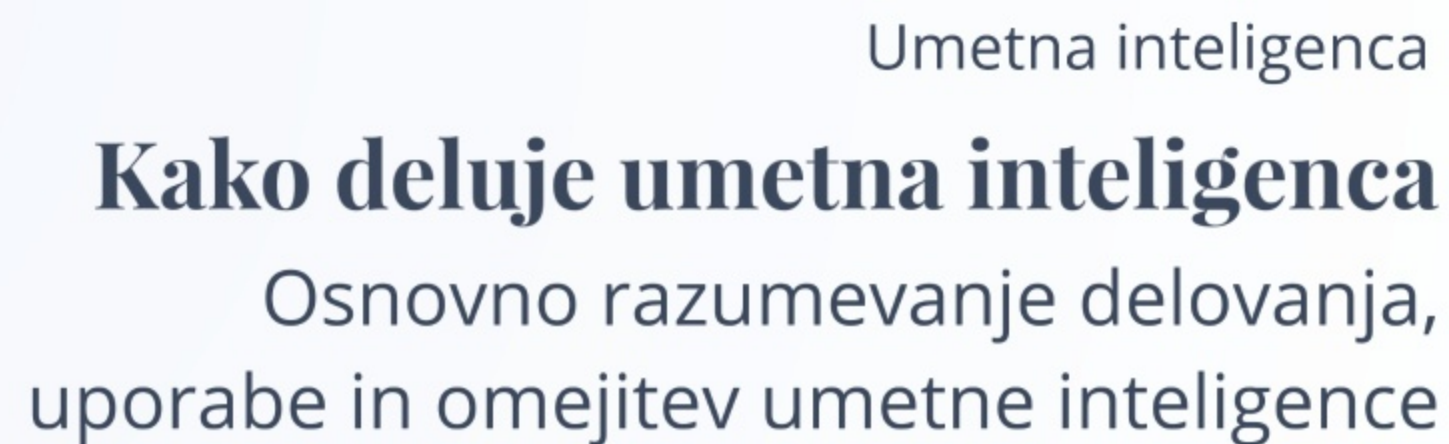
Vpliv na vsakdanje digitalne
storitve in interakcije.

Pomembnost razumevanja
delovanja, koristi in omejitev AI.

Zaključki: Razumevanje AI

- ➔ AI deluje z uporabo podatkov, algoritmov in modelov za prepoznavanje vzorcev in generiranje rezultatov.
- ➔ Uči se iz podatkov, vendar lahko dela napake in nima človeške zavesti ali razumevanja.
- ➔ Zahteva odgovorno in premišljeno uporabo, vedno s človeško presojo in preverjanjem informacij.
- ➔ Njena vrednost je odvisna od našega razumevanja in odgovorne uporabe kot močnega orodja prihodnosti.

Predavatelj: dr. Miha Dvojmoč
Naročnik: SSA d.o.o.
Izvajalec: MD svetovanje d.o.o.
Datum: 5. 2. 2025